

Médiafelügyeleti főosztály

Ügyiratszám: MN/8222-5/2012.

Tárgy: kiegyensúlyozottsági kérelem
elbírálása

Ügyintéző: **személyes adat**

HATÁROZAT

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) **Személyes adat**, **a Reális Zöldek Klub elnöke (Személyes adat)**; a továbbiakban: **Kérelmező**) által az **ATV Zrt.** (Magyar ATV, 1102 Budapest, Kőrösi Csoma Sándor u. 31.; a továbbiakban: Médiaszolgáltató) Magyar ATV médiaszolgáltatásában, 2012. március 11-én 18 óra 55 perctől sugárzott „Híradó” című műsorszámával kapcsolatban, 2012. március 19-én benyújtott kiegyensúlyozottsági kérelem alapján indult hatósági eljárásban a Kérelmező kérelmét

elutasítja.

A határozat ellen a közléstől számított 15 napon belül a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának (a továbbiakban: **Médiatanács**) címzett, de a Hivatalnál (1015 Budapest, Ostrom u. 23-25.) benyújtott, halasztó hatályú fellebbezéssel lehet élni. Az eljárás illetékmentes. A fellebbezést a Médiatanács annak kézhezvételét követő 40 napon belül bírálja el.

Indokolás

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: **Mttv.**) 166. §-a értelmében az eljárásra az Mttv. 181. §-ában meghatározott eltérésekkel az Mttv. és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: **Ket.**) rendelkezései alkalmazandók.

A Kérelmező 2012. március 19-én a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósághoz érkezett beadványában a Médiaszolgáltató Magyar ATV csatornája által 2012. március 11-én 18 óra 55 perctől sugárzott „Híradó” című műsorszám a Japánban egy éve történt katasztrófára való emlékezéséről szóló összeállítását kifogásolta. A Kérelmező szerint a Médiaszolgáltató az „*atomkatasztrófa*” kifejezés használatával valótlanúságot állított, azt a hamis látszatot közvetítette a néző számára, hogy a gyászolók az atomkatasztrófa áldozataira is emlékeznek.

Az Mttv. 181. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés előírja, hogy a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: **Smtv.**) 13. §-ában és e törvény 12. § (2) bekezdésében meghatározott kiegyensúlyozottsági kötelezettség megsértése esetén a kérelem elbírálására a JBE médiaszolgáltatók és a közszolgálati médiaszolgáltatók médiaszolgáltatásai tekintetében a Médiatanács, más médiaszolgáltatások vonatkozásában a Hivatal rendelkezik hatáskörrel.

Fenti rendelkezést alapul véve jelen kiegyensúlyozottsági ügyben a kérelem elbírálása a Hivatal hatósági hatáskörébe tartozik, tekintettel arra, hogy a Médiaszolgáltató nem tartozik

sem a közszolgálati, sem pedig a jelentős befolyásoló erővel rendelkező médiaszolgáltatók körébe.

A Hivatal a hatáskör megvizsgálását követően a kérelem érdemi elbírálásának további feltételeit, azaz a további eljárási szabályok teljesülését ellenőrizte.

A kiegyensúlyozott tájékoztatás megsértése esetén a kifejezésre nem juttatott álláspont képviselője, illetve bármely néző vagy hallgató hatósági eljárást kezdeményezhet, tehát bárkinek - a törvényben meghatározott feltételeknek megfelelően benyújtott - kérelme, így jelen esetben a Kérelmező is, érdemben elbírálendő.

Az Mttv. 181. § (2) bekezdése előírja, hogy a hatósági eljárás kezdeményezését megelőzően a kérelmező köteles kifogásával a médiaszolgáltatóhoz fordulni. A kérelmező az általa kifogásolt tájékoztatás közzétételétől, ismétlés esetén az utolsó ismétléstől számított *hetvenkét órán belül írásban kérheti a médiaszolgáltatótól* azon álláspont - megfelelő, a kifogásolt tájékoztatás közzétételéhez hasonló körülmények közötti - közzétételét, amelynek közzététele a kiegyensúlyozott tájékoztatáshoz szükséges.

Az Mttv 181. § (3) bekezdése kifejti, hogy a médiaszolgáltató a kifogás elfogadásáról vagy elutasításáról annak kézhezvételétől számított negyvennyolc órán belül dönt. A döntésről a kérelmezőt haladéktalanul írásban értesíteni kell. A kérelmező a döntés közlésétől számított negyvennyolc órán belül - a döntés közlésének elmaradása esetén a kifogásolt vagy sérelmezett tájékoztatás közzétételétől számított tíz napon belül - a kifogásolt műsorszám és az érintett médiaszolgáltató pontos megnevezésével hatósági eljárást kezdeményezhet a Hatóságnál.

A Kérelmező a 2012. március 11-i műsorra vonatkozó kifogásával az általa becsatolt feladóvevény másolata szerint 2012. március 12-én levélben, illetve március 11-én e-mail útján fordult a Médiaszolgáltatóhoz. A hatóságnak címzett kérelme pedig a postai bélyegző tanúsága szerint 2012. március 14-én, azaz a törvényi határidőn belül került feladásra.

A Hivatal a fentiek alapján megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező kérelem a hivatkozott eljárási szabályoknak megfelelt, így érdemben elbírálható volt.

A Hivatal 2012. március 21-én kelt, MN/8222-2/2012. ügyiratszámú levelében értesítette a Médiaszolgáltatót a kiegyensúlyozottsági kérelem beérkezéséről, illetve a hatósági eljárás megindulásáról.

A Kérelmező szerint a Médiaszolgáltató a kifogásolt összeállításban azt a hamis látszatot közvetítette a néző felé, hogy a Japánban 2011. március 11-én történt katasztrófára való emlékezés során a gyászolók az atomkatasztrófa áldozataira is emlékeztek. A Kérelmező szerint a FUKUSIMA Atomerőmű négy reaktoránál a legsúlyosabb baleset következett be, de atomkatasztrófáról nem lehet beszélni.

A Kérelmező előadta, hogy a Reális Zöldek az évforduló napján közleményt tett közzé. Feltételezik, hogy ez hozzájárulhatott ahhoz, hogy a közszolgálati televízió is feldolgozta a hírt tárgyilagosan, atomkatasztrófa emlegetése nélkül, utalva arra a tényre, hogy FUKUSIMA körül mintegy 30 kilométeres körzetben jó ideig „megszűnt az élet”.

2012. március 12-én a közszolgálati rádió műsorában is atomkatasztrófa emlegetése nélkül dolgozták fel a témát. Ezekkel szemben véleménye szerint a Médiaszolgáltató valótlaniságot állított.

A Kérelmező feltételezte, hogy a Médiaszolgáltató azoknak a pártoknak (pl. LMP) és civil szervezeteknek (pl. Greenpeace) szolgálatában dolgozta fel a témát, amelyek valótlanul azt állítják, hogy a hazai közvélemény „Paks”-ellenes.

A Kérelmező rögzítette, hogy az energetikai kormányzat és a Magyar Országgyűlés, a visegrádi országok egyaránt - a Reális Zöldekhez hasonlóan - támogatják a nukleáris

energia békés felhasználását, a Médiaszolgáltató hírfeldolgozását a Kérelmező nemzetellenesnek tartotta.

A Kérelmező szerint a kérelmük háttérében azon önként vállalt kötelezettségük áll, hogy a médiaszolgáltatóknál a műsorkészítés legfontosabb szempontja a pártatlanság legyen, a hírekkel kapcsolatos döntéseket a legmagasabb szintű szakértelem hassa át, az események feldolgozásához tartozzon hozzá az elmélyült vizsgálódás és legyen vége a gyors és közkeletű feltételezéseknek.

A Médiaszolgáltató 2012. március 28-án érkezett nyilatkozatában - melyhez csatolta a kifogásolt műsorszám leírását - előadta, hogy a 2012. március 11-én 18:55-kor kezdődő „Híradó” című műsorszámában a 19:14-19:16-ig tartó tudósításában számolt be a Japánban egy évvel ezelőtti cunami áldozataira történő megemlékezésről, valamint az ugyanezen a napon tartott atomipar elleni tüntetésekről.

A Kérelmező kifogásával kapcsolatban - *miszerint a híradás atomkatasztrófát emlegetett és ezzel „azt a hamis látszatot közvetítette a néző számára, hogy a gyászolók az atomkatasztrófa áldozataira is emlékeznek”* – előadta, hogy a műsorvezető a hír bejelentése során egyértelműen arról beszélt, hogy Japánban a földrengés és a szökőár áldozataira emlékeztek, és megemlítette azt is, hogy a szigetországban több helyen tüntetést is szerveztek az atomipar ellen, valamint hivatkozott a japán miniszterelnök nyilatkozatára, aki atomválságról beszélt. Annak ellenére, hogy a riporter az „atomkatasztrófa” kifejezést is említette, a tudósítás egészéből egyértelmű, hogy a japán embereket ért elemi csapás kiváltójaként nem a Fukusima atomerőmű megrongálódását jelölte meg.

A Médiaszolgáltató rögzítette továbbá, hogy ugyanakkor vitathatatlan tény, hogy az atomerőmű megsérült, és ennek következtében az egész környezetét súlyosan szennyezte, és ez vezetett ahhoz, hogy mezőgazdasági terményeket kellett megsemmisíteni és állatokat levágni, továbbá a tengerben bekövetkezett szennyeződés hatásai is kiszámíthatatlanná váltak.

A Médiaszolgáltató hivatkozott továbbá a Legfelsőbb Bíróság BH.2007/253. számú eseti döntésében kifejtettekre, mely szerint a kiegyensúlyozottság egy olyan általános kategória, amelybe egyszerre tartozik a sokoldalúság, a tényyszerűség, az időszerűség és a tárgyilagosság követelménye is. Az egységes bírósági és médiahatósági gyakorlat alapján megállapítható, hogy ezek az elemei a kiegyensúlyozottságnak nem önálló tényállások, hanem azokat együttesen kell vizsgálni, és ezért önálló hatósági eljárás megindításának alapjai sem lehetnek. A Kérelmező a közlés tényyszerűségét vitatta, ugyanakkor a Médiaszolgáltató szerint megállapítható, hogy egyrészt a híradás egészét tekintve az tényyszerű volt, és abból nem lehet a Kérelmező által írt következtetést levonni. Másrészt önmagában még a tényyszerűségnek a hiánya sem eredményezte a kiegyensúlyozottság hiányát. A kifejtettek alapján a Médiaszolgáltató a kérelem elutasítását kérte.

A Hivatal a rendelkezésre álló adatok alapján az alábbi tényállást tárta fel, és azt az alábbiak szerint értékelte.

A Médiaszolgáltató Magyar ATV csatornája 2012. március 11-i „Híradó” című műsorának 19:14-től sugárzott, a Japánban egy éve történt katasztrófára való emlékezéséről szóló összeállítása a következőket tartalmazta:

A kifogásolt összeállítás felvezetőjében a hírolvasó az alábbiakat mondta: „Néma tiszteletadással és közös imádsággal emlékeztek Japánban az egy évvel ezelőtti pusztító erejű földrengés és szökőár áldozataira. A szigetországban több helyen tüntetést is szerveztek az atomipar ellen. A miniszterelnök pedig leszögezte, az atomválság egészen addig nem tekinthető lezártnak, amíg vissza nem költözik mindenki az atomerőmű környékére.”

Az összeállításban - mialatt a megemlékezésekről mutattak be képeket – a narrátor elmondta, hogy *„Japán-szerre tartottak ma ehhez hasonló megemlékezéseket. Még Tokió forgalmas bevásárló negyedében is megállt rövid időre az élet. Egy évvel a földrengés után*

percre pontosan megszólaltak a szirénák, a járókelők pedig megálltak, hogy az atomkatasztrófa áldozataira emlékezzenek. Voltak, akik egy- egy szál virágot dobtak az óceánba, máshol pedig kétezer világító lámpást bocsátottak vízre, országszerte több helyen közös imádságokat is tartottak.”

A katasztrófa egyik túlélője is megszólalt: *„Nagyon nehéz év volt. Azért jöttem ma ide, hogy fejet hajtsak az áldozatok előtt, és imádkozzak azért, hogy legalább egy kicsivel könnyebb legyen ezentúl mindannyiunknak.”*

Ezt követően a narrátor elmondta, hogy *„szigetországszerte több helyen a megemlékezéssel egy időben tüntetéseket is szerveztek az atomipar ellen.”* Az egyik demonstráló elmondta, hogy a kormány azt állítja, hogy minden rendben van, de ez mind hazugság. Aggódik a gyermekeiért, ezért vesz részt a tüntetésen. Ez alatt a tüntetésekről készült felvételeket közölték.

Majd a tokiói nemzeti színházban készült képeket mutattak be, ahol *„a japán miniszterelnök és Akihito császár a tokiói nemzeti színházban vett részt a Kormány által szervezett emlékünnepeken.”*

„Kormányom még mindig adós az atomválság lezárásával. Nem tekinthetjük a problémát megoldottnak, amíg az evakuáltak nem tudnak hazatérni.” – mondta a japán miniszterelnök, majd megígérte, hogy Tokio levonja a megfelelő következtetéseket a balesetből, és korrigálni fogja atomipar politikáját.

Ezt követően a narrátor - felvételek kíséretében - az egy évvel ezelőtti katasztrófát idézte fel: *„Tavaly március 11-én Japánban kilences erősségű földrengés, majd hatalmas szökőár pusztított. Tizenhatezer ember halt meg, háromezer emberről pedig még mindig semmit sem tudni. Súlyosan megrongálódott a Fukusima I. Atomerőmű. A létesítmény körzetéből mintegy százhatvanezer embert telepítettek ki. A környéken még mindig zajlik a talaj sugármentesítése. Mindmáig háromszázhuszonhatezer embernek nincs hajléka.”*

A Hivatal a rendelkezésre álló adatok, különösen a kérelem, a Médiaszolgáltató nyilatkozata és a műsorszám megtekintése alapján megállapította, hogy a Médiaszolgáltató a 2012. március 11-én 18 óra 55 perctől sugárzott „Híradó” című műsorszámával nem sértette meg az Smtv. 13. §-ában meghatározott kiegyensúlyozott tájékoztatás alapelvi követelményét, a Kérelmező kérelme nem alapos, az alábbiak miatt.

A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét az Mttv. 12. §-a és az Smtv. 13. §-a együttesen határozzák meg. Az Smtv. a kiegyensúlyozottság követelményét a tájékoztatási tevékenységet végző lineáris médiaszolgáltatások által közzétett tájékoztató, híreket szolgáltató műsorszámával kapcsolatban fogalmazza meg.

Az Smtv. 13. §-a kimondja, hogy *„a tájékoztatási tevékenységet végző lineáris médiaszolgáltatások kötelesek a közérdeklődésre számot tartó helyi, országos, nemzeti és európai, valamint a Magyar Köztársaság polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, vitatott kérdésekről az általuk közzétett tájékoztató, illetve híreket szolgáltató műsorszámokban sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. E kötelezettség részletes szabályait törvény az arányosság és a demokratikus közvélemény biztosítása követelményeinek megfelelően állapítja meg.”*

A kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségét előíró szabály a rádiózásról és a televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: **Rttv.**) hatálybalépése óta létezik a magyar jogrendben. A Legfelsőbb Bíróság a BH2007.253. számú eseti döntésében - melyre a Médiaszolgáltató is hivatkozik nyilatkozatában - kifejtette, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás fogalmába a sokoldalúság, a tényszerűség, az időszerűség és a tárgyilagosság követelménye is beleértendő, tehát a „kiegyensúlyozottság” egy olyan általános kategória, amely a törvény több részlemét nevesíti.

Ugyanakkor az 1996 óta formálódó hatósági jogalkalmazási gyakorlat alapján megállapítható, hogy ezek a részelemek (sokoldalúság, ténszerűség, időszerűség, tárgyilagosság) nem önálló tényállások (és így, önállóan hatósági eljárás megindításának alapjai sem lehetnek), hanem a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének követelményei. Ezt a jogalkalmazási gyakorlatot tovább erősítette a 2011. január 1-jén hatályba lépett Smtv. és Mttv.: a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét megfogalmazó, Smtv. 13. §-a a korábbi Rttv. 4. § (1) bekezdéshez hasonlóan sokoldalú, ténszerű, időszerű, tárgyilagossá és kiegyensúlyozott tájékoztatást ír elő. Az Mttv. részletszabályai erre a kötelezettségre már összefoglaló jelleggel, „az Smtv. 13. §-ában meghatározott kiegyensúlyozottsági kötelezettség” néven utalnak vissza.

A kiegyensúlyozott tájékoztatás előírása a sajtó közérdekű feladatainak felismeréséből fakad. A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye azt írja elő a médiaszolgáltatók részére, hogy amennyiben egy általuk közérdeklődésre számot tartó eseményről tájékoztatást nyújtanak, akkor annak a tájékoztatásnak kiegyensúlyozottnak kell lennie. A szabály alapján a közösséget érintő ügyekről szóló tájékoztatásnak, híradásnak meg kell jelenítenie a szembenálló nézeteket. Egy adott kérdéssel összefüggésben megfogalmazott releváns álláspontokat kell a közönség számára összegyűjteni és bemutatni, ezzel lehetővé téve, hogy megalapozott döntést hozhasson a vitatott kérdésben, így szolgálva a demokrácia eszméjét.

Az Mttv. 181. §-a által szabályozott hatósági eljárásban kizárólag az adott műsorszámban elhangzott, közzétett tájékoztatást érintően vizsgálható a tájékoztatás kiegyensúlyozottsága vagy éppen annak hiánya. A műsorszámokban az egyes nézeteknek, és nem azok képviselőinek kell megjeleníteniük. Az adott helyzetben a szerkesztő választhat valamely nézet több képviselője közül, de indokolt esetben akár maga a riporter is elvégezheti a kiegyensúlyozás feladatát, az eltérő álláspont megjelenítését.

A Hivatal a tényállás teljes körű tisztázását követően a híradás tartalma alapján megállapította, hogy a kifogásolt műsorszámokban nem volt olyan álláspont (szembenálló nézet), amit a Médiaszolgáltatóknak meg kellett volna jelenítenie.

A vizsgált összeállítás apropóját az adta, hogy a híradás napjához képest pontosan egy évvel ezelőtt Japánban földrengés történt, melyet szökőár követett, és amelynek következtében 16.000 ember halt meg.

A híradásban ennek megfelelően a 2011. március 11-i katasztrófára történő - Japánban tartott - megemlékezésekről és ezzel egy időben ott zajlott atomipar elleni tüntetésekről számoltak be, illetve felidéztek a történeteket, és annak következményeit.

A hírben egyetlen párt vagy civil szervezet álláspontja sem került megjelenítésre. Az összeállításban valóban elhangzott az „atomkatasztrófa” kifejezés, azonban a műsorrész érintőlegesen sem foglalkozott a Kérelmező által felvetett kérdéskörrel, miszerint a Japánban történtek atomkatasztrófának tekinthetők-e. Az összeállítás csupán közölte a megemlékezés napján (megemlékezések és tüntetések országszerte, egy túlélő és egy demonstráló nyilatkozata, a japán miniszterelnök beszéde a tokiói nemzeti színházban) és az egy éve Japánban történeteket.

Az összeállítás célja tehát az volt, hogy bemutassa, hogyan emlékeztek meg Japánban az éve történt katasztrófára, és nem pedig az, hogy szakmai álláspontokat vonulasson fel a témával kapcsolatban.

Tekintettel arra, hogy a kérelemmel érintett tájékoztatásban elhangzottak alapján nincs olyan, a tájékoztatás alapjául szolgáló esemény bemutatásával összefüggő vélemény, melynek közzétételét a Médiaszolgáltatótól kérni lehetne, a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének megsértése jelen esetben nem merült fel.

A Hivatal a fentiekén túl a Kérelmező kifogásával kapcsolatban - miszerint az atomkatasztrófa kifejezés a Japánban történetekkel kapcsolatban nem helytálló, azaz véleménye szerint nem tárgyilagos - utal a korábbiakban rögzítettekre, miszerint a tájékoztatás kiegyensúlyozottságának egyes részelemei nem önálló tényállások, így önállóan hatósági eljárás megindításának alapjai sem lehetnek, hanem a szembenálló nézetek megjelenítését előíró kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének követelményei.

A Hivatal a fentiek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, azaz a Kérelmező kérelmét elutasította.

Az Mttv. 165. § (1) bekezdése értelmében a Hivatal határozata ellen a Médiatanácshoz lehet fellebbezést benyújtani.

A fellebbezésről szóló tájékoztatás a Ket. 72. § (1) bekezdés da) pontján és a 98. § (1) bekezdésén, a fellebbezés előterjesztésének határidejére vonatkozó tájékoztatás a Ket. 99. § (1) bekezdésén, a halasztó hatály a 101. § (1) bekezdésén, a fellebbezés előterjesztése helyének meghatározása a 102. § (1) bekezdésén alapul, az illetékmentességről az Mttv. 181.§ (6) bekezdése rendelkezik.

Az eljárás során a Ket. 153.§ (2) bekezdése szerinti eljárási költség nem merült fel.

Budapest, 2012. március 29.

Aranyosné dr. Börcs Janka
a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatalának
főigazgatója nevében és megbízásából

dr. Pap Szilvia
főosztályvezető

Kapják:

1. Személyes adat